

ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ Ανταγωνισμός στις αγορές

Media: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Page: 1,27

Published at: 12-09-2021

Author: Surface: 407.35 cm² Circulation: 14860

Subjects:

ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ

Γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ
και καθηγητής στο Οικονομικό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ανταγωνισμός στις αγορές

Σελ. 27

Ανταγωνισμός στις αγορές

Του ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ*

Την ώρα που οι περισσότερες οικονομίες, μαζί και η δική μας, ανακάμπτουν ισχυρά από την ύφεση, η προσοχή στρέφεται στις αυξήσεις τιμών σε πολλά προϊόντα και υπηρεσίες. Μια εξέλιξη σε μεγάλο βαθμό αναμενόμενη λόγω, αφενός, της ισχυρής αύξησης της ζήτησης για κατανάλωση και επενδύσεις και, αφετέρου, της διαταραχής στην παραγωγή και τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, εξαιτίας της αβεβαιότητας και των περιορισμών της πανδημίας.

Εφόσον τέτοιες αυξήσεις συνεχιστούν, δρομολογείται άνοδος του πληθωρισμού, από τα μηδενικά επίπεδα της προηγούμενης περιόδου. Αυτή είναι επιθυμητή, όσο παραμένει ελεγχόμενη, κυρίως γιατί θα διευκολύνει τη διαχείριση χρεών, δημόσιων και ιδιωτικών. Η σταδιακή αντιστροφή των αναγκαιών, αλλά ακραίων νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών και η ισχυρή ανάπτυξη δεν μπορεί να συμβούν χωρίς και αυξήσεις τιμών. Πάντως, ο πληθωρισμός αναμένεται χαμηλότερος στην Ευρωζώνη από αλλού, με το ευρώ να παραμένει σκληρό νόμισμα. Ενώ, για τη συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο πληθωρισμός δεν πρέπει υπερβαίνει στην περιφέρεια αυτόν στο κέντρο της.

Μεταβολές τιμών οδηγούν σε αναδιανομή εισοδημάτων ανάμεσα σε τομείς της οικονομίας και επιχειρήσεις. Ενώ σήμερα υπάρχει ανησυχία για αυξήσεις στο εισαγόμενο κόστος ενέργειας και

εμπορευμάτων, αυξήσεις έχουν ήδη παρατηρηθεί στην κατοικία και τις μεταφορές, βλάπτοντας κάποιες επιχειρήσεις και νοικοκυριά, αλλά ευνοώντας άλλα. Πέρα, όμως, από τις μεταβολές τιμών, υπάρχει και το θέμα του επιπέδου τους. Κρίσιμης σημασίας, ώστε να υπάρχει πρόσβαση σε προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλή ποιότητα και χαμηλές τιμές, είναι ο ανταγωνισμός στην αγορά.

Στη χώρα μας, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ο ανταγωνισμός είναι μια υποτιμημένη και παρε-

Κεντρική έκφραση των στρεβλώσεων στην αγορά είναι οι διαχρονικά χαμηλές παραγωγικές επενδύσεις.

ξηγημένη έννοια, ενίοτε και κακοποιημένη. Επιχειρήσεις και κλάδοι αναμένουν πως η λειτουργία τους πρέπει να διαμορφώνεται συστηματικά από κρατικές πολιτικές, ενώ πολλά νοικοκυριά εξαρτώνται επίσης από το Δημόσιο. Η έλλειψη, όμως, ισχυρού ανταγωνισμού στις αγορές αντιστρατεύεται συνολικά τη λειτουργία μιας σύγχρονης οικονομίας και αποτελεί κεντρικό παράγοντα για την υστέρηση της δικής μας. Υψηλές τιμές οδηγούν σε πίεση για αυξήσεις ονομαστικών μισθών, χωρίς τελικά όφελος των καταναλωτών

λόγω απώλειας ανταγωνιστικότητας, ενώ η έλλειψη κινήτρων κάνει τις επιχειρήσεις αδύναμες και εσωστρεφείς. Σχετικά, η εξέλιξη της δεκαετούς κρίσης θα ήταν διαφορετική και η προσαρμογή στα προγράμματα διάσωσης ευκολότερη αν το επίπεδο τιμών δεν παρέμενε υψηλό παρά τις μειώσεις εισοδημάτων.

Για πολλά προϊόντα και υπηρεσίες στην ελληνική οικονομία υπάρχουν υψηλές τιμές και περιθώρια λειτουργικού κέρδους, ακόμη και μετά την άμεση επίδραση των φόρων. Η τελική κερδοφορία, όμως, των περισσότερων επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερα περιορισμένη όταν συνυπολογιστεί το κόστος για εισοδο στις αγορές και προσαρμογή σε διοικητικές απαιτήσεις. Αυτό το κόστος είναι άλλοτε επίσημο, όπως για άδειες, συχνά άτυπο, λόγω περιπλοκότητας των κανόνων λειτουργίας. Δημιουργείται έτσι ένας φαύλος κύκλος, με τα πραγματικά εισοδήματα των νοικοκυριών να πέζονται, λίγες επιχειρήσεις που καταφέρνουν να προσαρμοσθούν στην περιπλοκότητα να αποκομίζουν κέρδος, αλλά την παραγωγική βάση συνολικά αδύναμη.

Κεντρική έκφραση των στρεβλώσεων στην αγορά είναι οι διαχρονικά χαμηλές παραγωγικές επενδύσεις. Τα επιμέρους προβλήματα είναι πολλά. Κλάδοι κατακερματισμένοι σε υπερβολικά μικρές επιχειρήσεις που δεν εκμεταλλεύονται οικονομίες κλίμακας ή αναλαμβάνουν απαραίτητα

ρίσκα. Άλλοι που κυριαρχούνται από λίγες επιχειρήσεις που δεν νιώθουν απειλή εισόδου και εύκολα θα μπορούσαν να συνεννοηθούν μεταξύ τους, αλλά έχουν ρυθμιστική αβεβαιότητα. Μικρή παρουσία ξένων επιχειρήσεων που δημιουργούν νέα παραγωγή. Διαχρονική υστέρηση επενδύσεων σε ρυθμισμένους τομείς όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια και οι μεταφορές. Αναποτελεσματική κρατική διαχείριση και αδιαφάνεια στην εφαρμογή κανόνων.

Σε αυτό το πλέγμα, πολλές επιχειρήσεις νιώθουν τον ανταγωνισμό ως απειλή και πρόσθετο πρόβλημα. Το πραγματικό πρόβλημα, όμως, είναι πως οι συνθήκες δεν ευνοούν την ανάπτυξη της παραγωγής και μαζί την εξωστρέφεια. Ενόψει των ευκαιριών αλλά και της ανάγκης για ισχυρή ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα, είναι σκόπιμο τα εργαλεία χρηματοδότησης και οι μεταρρυθμιστικές τομές να επιταχύνουν την απλούστευση και σταθεροποίηση του πλαισίου λειτουργίας των αγορών, να διευκολύνουν τον ανταγωνισμό, την εισοδο και την ανάπτυξη επιχειρήσεων. Αυτός είναι και ο μόνος τρόπος για αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων, με μείωση στις τιμές αγαθών από τη μια και αύξηση των θέσεων εργασίας από την άλλη.

* Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.